

(Osnovano 1952. godine)

JUGOSLOVENSKA NOVINSKA
AGENCIJA DOKUMENTACIJE
NOVINSKA RADNA ORGANIZACIJA
PRESS PUBLISHING ENTERPRISE

Beograd — Knez Mihajlova 2/IX — Pošt. fah — P. O. Box 95,
Tel. 621-578 — Ziro račun — Current Account: 60801-603-15330
DEVIZNI RAČUN KOD BEOBANKE 60811-620-16-320000-011-00674

Isečak iz lista
Newspaper cutting

NAŠI RAZGLEDI

Ljubljana

30. V. 1980

Gledališče

Mali princ

*Predstava Lutkovnega
gledališča Ljubljana*

Odjek — Dževad Karahasan

Predstava »Mali princ« Edija Majarona (besedilo Antoina de Saint-Exupéryja je priredil Jože Pengov) iz Lutkovnega gledališča Ljubljana je zasnovana na opoziciji dveh med seboj razcepljenih sistemov (komplementarna, vendar odvojena in brez komunikacije). Z drugimi besedami, gre za poskus konstruiranja predstave kot »kritike komunikacijskega sistema« in odkrivanja njegovih pomanjkljivosti (oziroma odkrivanja točk, na katerih se prekinja odnos). To je videti v osnovni zamisli predstave, ki se že na začetku odkriva kot opozicija realnega in imaginarnega.

Predstava je organizirana na dveh ravneh — pred odrom za marionete, kjer so za mizo Exupéry in dve »mimetični« lutki, ki predstavljata njegovi sogovornici (realna oziroma »aktualna« raven dogajanja), in na odru, kjer se v imaginarnem svetu »rekonstruirajo« Exupéryjevi doživljaji z Malim princem (kjer dogajanje ustvarjajo nemimetične lutke, rekli bi lahko tudi izredne miniaturne skulpture Petra Černeta, in »nekdanji« Exupéry). Torej, predstavo sestavlja dva sistema: pred odrom je »realni sistem«, sestavljen iz »dejanskega Exupéryja« in dveh »nemih lutk«, na odru pa »imaginarni sistem«, sestavljen iz »nekdanjega Exupéryja« in nerealističnih lutk, ki »govore«. Medsebojna razdvojenost teh dveh sistemov je naznačena dvojno — z »rampo« in s tem, da »dva Exupéryja« igrata dva različna igralca (»realnega« in sedanjega igra Silvij Božič, »nekdanjega Exupéryja« na odru pa Blaž Vižintin), vendar pa je nakazana tudi (morebitna) možnost komunikacije med njima — s tem, da imata oba sistema en skupni element — človeka, in slonijo na pogled na identičnem odnosu (človek proti lutkam).

Predstava se začne na sprednjem, »realnem« planu: »sedanji Exupéry« pripoveduje svojima nemima »sogovornicama« (pravzaprav poslušalcem) o svojem srečanju z Malim princem pred dvajsetimi leti v puščavni. Nato se predstava preseli na oder, kjer so dogajanja prikazana (kjer se »nekdanji Exupéry« srečuje z Malim princem). To razkriva ritmično zasnovano predstavo, katere ritem je grajen z izmenjavanjem prenašanja dogajanja z ene ravni na drugo (z ravni sedanjosti na raven preteklosti, iz realnosti v imaginacijo, iz stvarnosti v željo, iz sveta racionalne filozofije v svet »filozofije srca«), hkrati pa je sredstvo, s katerim se uresničuje »kritika sistema za prenos informacije« (sestavljenega iz dveh že prej omenjenih binarnih sistemov), torej sredstvo za odkrivanje točk, na katerih se prekinja »povratni tok informacije« v sistem predstave. Namreč, na »imaginarni ravni« se prikazuje tisto, kar se

na »realni ravni« (ali planu) pripoveduje. To pomeni, da informacija iz »realnega binarnega sistema« poteka proti »imaginarnemu sistemu« (s »proscenija« na oder); vendar pa niti »dejanski Exupéry« niti njegovi »sogovornici« ne dobivajo nikakršne informacije z odra (na koncu »dejanski Exupéry« celo ni prepričan, ali je sploh slišal smeh Malega princa, ki ga je tudi asociiral na tisto, kar se mu je pripetilo in ga spodbodel, da pove vse to, ali pa se mu je samo zdelo, da ga sliši) in na noben način ne reagirajo na tisto, kar se dogaja v »imaginarnem sistemu«, kar pomeni, da »povratnega toka informacije« ni.

Če sprejmemo prej predlagano opredelitev dveh vzporednih sistemov (kot dveh dejavnikov »globalnega sistema« predstave), po katerih je prostor pred odrom »sedanjost, realnost, racionalno, možno«, dogajanje na odru pa »imaginarno, preteklost, zeleno, emotivnost«, je jasna »smiselna zasnova predstave in dogajanje, ki ga predstava oblikuje s scenskimi sredstvi: Exupéry – človek je uspel racionalno formulirati »filozofijo srca«, ki mu jo je ponudil Mali princ, ni mu pa uspelo živeti skladno z njo. Ni sposoben niti resnično v njo verovati, ker ni prepričan, ali je res slišal smeh Malega princa. Z razlaganjem te filozofije mu tudi ne uspe prebuditi svojih »sogovornic« iz nepremične otroposti. S takšnim konstruiranjem predstave (kot kritike »kibernečnega sistema«) je Majaronu uspelo ohraniti asociativno bogastvo in lirsko neizbrisnost Saint-Exupéryjevega besedila. S tem je Majaron ustvaril popolnoma samostojno umetniško delo (in to je, mislim, zares izreden uspeh). To je očitno iz dejstva, da je vnaprej obsojen na neuspeh poskus realnega opredeljevanja osnovnih sistemov, ki sestavljata predstavo: dve ravni, dva plana, ki sta soočena v tej predstavi, oblikujeta tako rekoč vsa nasprotja, s katerimi se ukvarja sodobni človek, od nasprotja med mitsko preteklostjo človeške kulture in potrošniško kulturo do nasprotja med poezijo in pozitivistično pojmovano znanostjo. Oblikuje, pravim, vsa ta nasprotja, ker je predstava narejena na temeljni človeški krizi – na razdvojenosti med človekovo željo, da resnično verjame v lepoto, in nesposobnostjo njegove racionalne narave, da lepoti verjame.